

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลี้ยงโคนมถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญในสังคมไทย จัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมทางการเกษตรแขนงหนึ่งที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้ภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้มีนโยบายการปรับโครงสร้างการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ด้วยการเพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม รวมถึงสถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาดตลอดจนการแปรรูปสินค้าทางการเกษตรที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) และนโยบายของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม

จังหวัดสระแก้ว เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกของประเทศไทยที่เป็นแหล่งผลิตน้ำนมดิบคุณภาพและมีปริมาณมากเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ โดยมีสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด เป็นผู้รวบรวมน้ำนมดิบรายใหญ่ของเขตนี้ สำหรับแหล่งผลิตน้ำนมดิบ 4 อันดับแรกของประเทศตั้งอยู่ในอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีตามลำดับ (กรมปศุสัตว์, 2553)

การประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมและการจำหน่ายน้ำนมดิบของสมาชิกสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเพิ่มรายได้ภายในครัวเรือนของประชาชนจังหวัดสระแก้ว ซึ่งสามารถยึดเป็นอาชีพหลักที่มั่นคงและยั่งยืนต่อไปในอนาคต ส่งผลต่อรายได้มวลรวมของจังหวัดและประเทศในระยะยาว การสร้างงาน การมีรายได้ การลดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จากแนวโน้มการขยายตัวด้านความต้องการของผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประกอบกับทิศทางการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาและขยายตัวทางเศรษฐกิจของสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด เป็นแนวทางที่สำคัญที่ทุก ๆ ภาคส่วนในสังคมได้สร้างและพัฒนาความเจริญมั่นคงให้แก่สังคมในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ เป็นการสนองตอบนโยบายสาธารณะของรัฐบาลเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม เพื่อสร้างสภาพการณ์ที่พึงปรารถนาให้คนในสังคมมีสภาพชีวิตอยู่ดี กินดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด มีศูนย์รับน้ำนมดิบ จำนวน 4 แห่ง ซึ่งสามารถรองรับปริมาณน้ำนมดิบรวมได้ทั้งหมด 140 ตัน/วัน จากปริมาณน้ำนมดิบทั่วประเทศที่สามารถ

ผลิตได้ประมาณ 2,665 ตัน/ วัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553) แต่จากความต้องการการบริโภค นํ้านมและผลิตภัณฑ์นมที่เพิ่มขึ้นของประชาชนในปีพ.ศ. 2553 ที่ฟื้นตัวจากภาวะเศรษฐกิจซบเซา เมื่อปีพ.ศ. 2552 ประกอบกับสัญญาณบวกด้านการบริโภคที่เริ่มฟื้นตัวมาตั้งแต่ปลายปีพ.ศ. 2552 เช่นเดียวกัน ส่งผลให้ผู้บริโภคมีการใช้จ่ายเพื่อซื้อนมและผลิตภัณฑ์นมเพิ่มสูงขึ้น อัตราความต้องการบริโภคของประชาชนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว สะท้อนให้เห็นจากสถิติการนำเข้าผลิตภัณฑ์นม จากต่างประเทศ เช่น ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ โดยผลิตภัณฑ์นมหลักที่มีการนำเข้า ได้แก่ นมผง ขาดมันเนย สำหรับการส่งออกผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทยมีหลายชนิด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่เป็นการ นำเข้ามาเพื่อส่งออกอีกต่อหนึ่ง (Re-Export) โดยสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นครีม หรือนมผง รวมทั้งสิ้น 163,865.24 ตัน เมื่อปี พ.ศ. 2552 (ศูนย์วิจัยวิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร, 2554) อีกทั้งจากมติ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2552 ได้มีมติให้เพิ่มงบประมาณโครงการอาหารเสริม (นม)โรงเรียน

โดยการขยายเพิ่มขึ้นเรียนจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงเป็น โอกาสที่จะเพิ่มกำลังการผลิตให้กับโรงงานแปรรูปนํ้านมดิบตามความต้องการบริโภคนมโรงเรียน ที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับการปรับแผนการบริหารจัดการนํ้านมดิบเพื่อรองรับ โครงการจัดสร้างโรงงาน แปรรูปผลิตภัณฑ์นมในรูปแบบนมผง ขนาด 200 ตันนํ้านมดิบต่อวัน ของสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด ซึ่งจะแล้วเสร็จตามกำหนดการภายในกันยายน ปี พ.ศ. 2555 (สหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด, 2553 ก) ดังนั้น สหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด จึงต้องเพิ่มการผลิตนํ้านมดิบให้สูงขึ้นเพื่อป้อนเข้าสู่ โรงงานแปรรูปอีกประมาณ 200 ตัน/ วัน จากประมาณการความต้องการปริมาณนํ้านมดิบ เพื่อ ป้อนให้แก่สหกรณ์ฯ ได้อย่างเพียงพอในอนาคต ทำให้สหกรณ์ฯ กำหนดแผนการเพิ่มจำนวน สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้วให้ครอบคลุมทั้ง 9 อำเภอ เพื่อให้สามารถผลิต นํ้านมดิบได้เพียงพอตามความต้องการดังกล่าว พร้อมทั้งทำการศึกษาเพื่อเตรียมการจัดตั้งศูนย์รับ นํ้านมดิบของสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด ที่ได้มาตรฐาน GMP (Good Manufacturing Practice) เพิ่มขึ้น จำนวน 5 แห่ง ตามมติการประชุมสามัญครั้งที่ 1/2554 ของคณะกรรมการสหกรณ์โคนมวัง นํ้าเย็นว่าด้วยการขยายพื้นที่การผลิตนํ้านมดิบและการจัดตั้งศูนย์รับนํ้านมดิบ จำนวน 5 แห่ง ให้ ครอบคลุมพื้นที่ 9 อำเภอ ของจังหวัดสระแก้ว

หากได้มีการศึกษาถึงปัจจัยแวดล้อมและกำหนดแนวทางการยกระดับความเข้าใจอย่าง แท้จริงให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถึงความสำคัญของการควบคุมคุณภาพนํ้านมดิบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า (Input) สู่มือผู้ผลิต คือ สมาชิกสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการยกระดับ รายได้ต่อครัวเรือน คุณภาพชีวิต คุณภาพสังคมและประเทศชาติในที่สุดสู่กระบวนการผลิต (Process) ที่มีมาตรฐานการผลิตของสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด สถานที่ประกอบการสำคัญซึ่งมี

พนักงานและลูกจ้างรวมทั้งสิ้น 453 คน (สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด, 2553 ข) มีค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นประมาณ 3,800,000 บาทต่อเดือน ผลกำไรดังกล่าวจะถูกจัดสรรตามแผนธุรกิจของสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เงินปันผลและเฉลี่ยคืนตามธุรกิจให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ฯ ปีละประมาณ 21,058,341 บาท (สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด, 2553 ข) งบช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่าง ๆ ปีละประมาณ 7,800,000 บาท (สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด, 2554) วงจรการผลิตและแปรรูปนํ้านมดิบทั้งหมดจะส่งผลกระทบต่อผลผลิต (Product) ที่ออกสู่ผู้บริโภค ผลลัพธ์ (Outcome) ที่ตามมา คือ ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงในอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนเป็นผลพวงไปสู่การยกระดับสุขอนามัยของประชาชนผู้บริโภคผลิตภัณฑ์นมคุณภาพระดับมาตรฐานสากล สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดสระแก้วต่อไป

พื้นที่การเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่ของจังหวัดสระแก้วมีความหนาแน่นใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวัฒนานครมีจำนวนโคนม รวมทั้งสิ้นประมาณ 40,000 ตัว และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่า 15,000 ตัว ภายในระยะเวลา 2 ปี ข้างหน้า (สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด, 2553 ข) ดังนั้นโครงการจัดสร้างโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมผงที่มีกำลังการผลิต 200 ตัน/วัน และศูนย์รับนํ้านมดิบแห่งใหม่อีก 5 แห่ง ตามมติการประชุมสามัญครั้งที่ 1/2554 ของคณะกรรมการสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็นว่าด้วยการขยายพื้นที่การผลิตนํ้านมดิบและการจัดตั้งศูนย์รับนํ้านมดิบ จำนวน 5 แห่ง ให้ครอบคลุมพื้นที่ 9 อำเภอ ของจังหวัดสระแก้ว ส่งผลให้แต่ละศูนย์ ฯ มีศักยภาพรองรับปริมาณนํ้านมดิบได้ไม่ต่ำกว่า 40 ตัน/วัน โดยสหกรณ์ ฯ จะรับซื้อนํ้านมดิบตามระเบียบว่าด้วยการรับซื้อนํ้านมดิบ พ.ศ. 2552 (สหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด, 2552 ก) ทั้งนี้ในการรับซื้อให้เป็นไปตามปริมาณน้ำหนัก (กก.) และคุณภาพของนํ้านมดิบโดยใช้หลักเกณฑ์ตามประกาศคณะกรรมการ โคนมและผลิตภัณฑ์นมเรื่องมาตรฐานการรับซื้อนํ้านมดิบ พ.ศ. 2552 (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2553)

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพนํ้านมดิบตามมาตรฐานการรับซื้อนํ้านมดิบของสหกรณ์ ฯ ว่าด้วยมาตรฐานคุณภาพนํ้านมดิบก่อนส่งเข้าสู่ศูนย์รับนํ้านมดิบ ได้แก่ ตัวแปรด้านระยะเวลา และระยะทางในการขนส่งนํ้านมดิบจากปัจจุบัน ปัญหาคุณภาพนํ้านมดิบ ฟาร์มของสมาชิกยังศูนย์รับนํ้านมดิบ ดังนั้น แม้ว่าการกระบวนการผลิต (Process) จะเป็นไปตามมาตรฐานหรือมีคุณภาพเพียงใด หากปัจจัยนำเข้า (Input) ที่คือคุณภาพย้อมส่งผลให้ผลผลิต (Product) คือคุณภาพตามไปด้วย การศึกษาหาแนวทางในการลดความเสี่ยงและเพิ่มประสิทธิภาพนํ้านมดิบด้วยการใช้ข้อมูลเชิงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับระยะเวลาและระยะทางในการขนส่งนํ้านมดิบ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาคุณภาพและมาตรฐานนํ้านมดิบที่ผลิตได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กับทุกฝ่ายที่ประกอบอาชีพดังกล่าว และเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในปัจจุบันที่ผู้บริหารยุคใหม่ใช้ค้นหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ภาคตะวันออก, (2554) ปัจจุบันเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geo-information Technology) เป็นเทคโนโลยีในการบริหารจัดการเกี่ยวกับข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ประกอบด้วยเทคโนโลยี 3S ได้แก่ การรับรู้จากระยะไกล (Remote Sensing: RS) การกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System: GPS) และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) ซึ่งมีกระบวนการจัดทำ จัดเก็บ วิเคราะห์ และแสดงผลข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตาราง ฐานข้อมูล แผนที่ หรือการแสดงผลข้อมูลรูปแบบอื่น ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการนโยบายของรัฐเชิงพื้นที่ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ เช่น การประยุกต์ใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมในการวิเคราะห์หาดัชนีความแห้งแล้งของพื้นที่พืช การประยุกต์ภูมิสารสนเทศในการบริหารจัดการงานด้านภัยพิบัติ เป็นต้น

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา มีการนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรหลากหลายรูปแบบ เช่น การประเมินพื้นที่ที่มีความเหมาะสมต่อการปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ หรือการวางแผนการใช้ที่ดินของ FAO ให้มีความเหมาะสมกับสภาพการใช้ที่ดินของประเทศไทย ด้วยการวิธีการซ้อนทับ (Overlay) ของข้อมูลและสร้างแบบจำลองเชิงพื้นที่ภายใต้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เพื่อกำหนดพื้นที่การใช้ที่ดินและประเมินค่าที่ดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชแต่ละชนิด เป็นต้น จากเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การนำข้อมูลเชิงพื้นที่มาใช้ในการศึกษาศักยภาพการบริการของศูนย์รับน้ำนมดิบ และการกำหนดทำเลที่ตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบของสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว ได้อย่างเหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพของน้ำนมดิบของสมาชิกก่อนส่งเข้าสู่ศูนย์รับน้ำนมดิบ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบ และยังเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพของเกษตรกรในพื้นที่ได้อีกทางหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด และแผนการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งใหม่ จำนวน 5 แห่ง เป็นนโยบายที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมของจังหวัดสระแก้วในวงกว้าง การคำนึงถึงการบริหารจัดการองค์กรด้วยหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์จึงเป็นแนวทางการบริหาร โครงการที่ควรนำมาพิจารณา และประยุกต์ให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดเสถียรภาพสูงสุดของการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบที่เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นการศึกษาศักยภาพของการนำหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีการนำมาใช้บริหารศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งเดิมในพื้นที่ 4 อำเภอ

ของจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวัฒนานคร จึงเป็นข้อมูลสำคัญที่จะช่วยให้การจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งใหม่ในพื้นที่อีก 5 อำเภอที่เหลือของ จังหวัดสระแก้ว เป็น โครงการที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมพึงพอใจและได้รับการยอมรับเป็นอย่างดี เมื่อผนวกเข้ากับข้อมูลเชิงพื้นที่ของการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งใหม่ในทำเลที่ตั้งของการเลี้ยง โคนมที่เหมาะสม ซึ่ง ได้จากการใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บ รวบรวมข้อมูล การจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งใหม่ของสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัด สระแก้ว จึงน่าจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ประชาชนในจังหวัดสระแก้วได้อย่างแน่นอน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบ กับหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ของศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งเดิม เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้กับการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบแห่งใหม่ การจัดการพื้นที่การเลี้ยงโคนมในจังหวัด สระแก้วที่มีความเหมาะสมต่อการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบ จำนวน 5 แห่ง ระยะทางของการขนส่งน้ำนมดิบมายังศูนย์รับน้ำนมดิบ และการรองรับการขยายพื้นที่การเลี้ยงโคนม ของจังหวัดสระแก้วใน อนาคต โดยนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูล และแสดงผลข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพน้ำนมดิบที่ผลิตได้จากสมาชิกสหกรณ์ โคนมวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว อันเป็นการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบและการขาดแคลน น้ำนมดิบ ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิก สหกรณ์ ฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและการจัดการสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบ: กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว” มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของศูนย์รับน้ำนมดิบกับหลักการจัดการสมัยใหม่ด้าน รัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ในการกำหนดขอบเขตการเลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้ว ที่ส่งผลต่อการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบ โดยการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและการจัดการ สมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบ กรณีศึกษาสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาสาระ (Scope of Content)

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับ โครงการจัดตั้งศูนย์รับน้ำหนักดินในด้านธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และนโยบายสาธารณะ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ทำการวิจัย (Scope of Research Area)

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ของการเลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งศูนย์รับน้ำหนักดินในพื้นที่ 4 อำเภอที่มีการเลี้ยงโคนมหนาแน่น ได้แก่ อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวัฒน

3. ขอบเขตด้านประชากร (Scope of Population)

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงโคนมหนาแน่น จำนวน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวัฒน (สำนักงานสถิติจังหวัดสระแก้ว, 2554)

4. ขอบเขตด้านเวลา (Scope of Time)

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการ 365 วัน โดยดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2555

5. ขอบเขตวิธีการวิจัย (Scope of Methodology)

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 300 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของศูนย์รับน้ำหนักดินแห่งเดิมกับหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยให้นักวิจัยสนามเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) จำนวน 90 วัน เพื่อเฝ้าสังเกตและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับชาวบ้านเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมชุมชน และโครงสร้างทางสังคมของคนในชุมชน เครือข่ายทางสังคม ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้เกี่ยวข้องกับ การศึกษาครั้งนี้ และสัมภาษณ์แบบลึก (In-Depth Interview) โดยเน้นให้ความสำคัญกับบริบท วิถีชีวิตของกลุ่มบุคคลดังกล่าว อย่างน้อย 27 ราย ในด้านการศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ จะใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ของการเลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้ว และตำแหน่งที่เหมาะสมของการจัดสร้างศูนย์รับน้ำหนักดินแห่งใหม่

พื้นที่ในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ของการเลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้วที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งศูนย์รับน้ำนมดิบในพื้นที่ 4 อำเภอที่มีการเลี้ยงโคนมหนาแน่น ได้แก่ อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอเขาฉกรรจ์ และอำเภอวัฒนานคร

พื้นที่จังหวัดสระแก้ว ประกอบไปด้วย 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอตาพระยา อำเภอกลองหาด อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศ และอำเภอโคกสูง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (ภาพที่ 1-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมาและ อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ประเทศกัมพูชา ประชาธิปไตย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอแก่งนางแมว จังหวัดจันทบุรี อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอกบินทร์บุรีและอำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ศูนย์รับนํ้ามนดิบในปัจจุบันของสหกรณ์ ฯ มีความสัมพันธ์กับหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ทางสถิติ
2. สมมติฐานเชิงคุณภาพไม่มี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลเชิงพื้นที่ในการบริการของศูนย์รับนํ้ามนดิบที่ส่งผลต่อคุณภาพนํ้ามนดิบของสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว
2. ทำให้ทราบแนวทางการกำหนดพื้นที่การเลี้ยง โคนมในจังหวัดสระแก้วโดยการการประยุกต์เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศและการจัดการสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตนํ้ามนดิบกรณีศึกษาสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว
3. สามารถนำเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศมาใช้ในการกำหนดทำเลที่ตั้งของศูนย์รับนํ้ามนดิบ สหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด ในจังหวัดสระแก้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อวางแผนทางในการพัฒนาพื้นที่การเลี้ยงโคนมของประเทศไทย ซึ่งจะช่วยยกระดับสภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น
5. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้ามนดิบและเป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้ว
6. สามารถนำข้อมูลความสัมพันธ์ของศูนย์รับนํ้ามนดิบแห่งเดิมกับหลักการจัดการสมัยใหม่ด้านรัฐประศาสนศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการจัดตั้งศูนย์รับนํ้ามนดิบแห่งใหม่
7. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลให้แก่ผู้ที่สนใจในการนำระบบภูมิสารสนเทศไปประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตนํ้ามนดิบหรือการดำเนินกิจการอื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประยุกต์ (Applicative) หมายถึง การประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมาใช้นั้น อาจเป็นทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ “บางสิ่ง” นั้น อาจเป็นวัตถุสิ่งของที่นำมาใช้นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่

การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management) หมายถึง ระบบที่รวบรวมสารสนเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โดยใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่เพื่อสร้างสารสนเทศที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้

หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) หมายถึง หลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นหลักการ โดยมีใช้หลักการที่เป็นรูปแบบทฤษฎีการบริหารงาน แต่เป็นหลักการทำงาน ซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้ว จะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด ทั้งนี้ยึดถือตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องและเป็นธรรม การบังคับใช้ที่เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎหมาย กติกา และการปฏิบัติที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ และความยุติธรรม

หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความชัดเจนในการเข้าถึงข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้ ความโปร่งใสปอเทียบได้ว่ามีความหมายตรงกันข้ามหรือเกือบตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งให้ความหมายในเชิงลบและมีความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกเชิงบวกและให้ความหมายเชิงสงบสุข

หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น การให้คำแนะนำปรึกษา การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการกระทำของตนเอง

หลักความคุ้มค่า (Cost-Effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยตรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพจนสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีประ โยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหาร จัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation of Citizens) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ ประชาชนผู้เป็นเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วม โครงการตั้งแต่เริ่ม โครงการ ดำเนินการ ประเมิน โครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้เรียนรู้ทั้งเรื่องที่ปฏิบัติใน โครงการและการทำงานร่วมกัน ซึ่งหากสมประสงค์แล้วจะทำให้ประชาชนเกิดการพัฒนาได้

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Master Pran Tea Localism) หมายถึง การพึ่งพา ตนเองของสหกรณ์ ดำเนินการอยู่บนหลักของความพอดีในการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อย่างมีเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการได้ นอกจากนี้ ยัง ดำเนินกิจการของศูนย์รับน้ำนมดิบด้วยความเป็นธรรมแก่สมาชิกและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สหกรณ์ ฯ ยังส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิด เป็นองค์ความรู้ในการเลี้ยง โคนมของจังหวัดสระแก้ว การดำเนินกิจการของสหกรณ์โคนมวังน้ำเย็น จำกัด จะทำการจัดแบ่งทุนดำเนินการออกในสัดส่วน 30%/ 30%/ 30%/ 10% ให้สัมพันธ์กับการ ประกอบธุรกิจของสหกรณ์ ฯ กล่าวคือ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) หมายถึง ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ห้องจัดการประสบความสำเร็จ โดยมีบทบาทสำคัญต่อองค์การในการค้นหาทรัพยากรมนุษย์ที่มี คุณค่ามาร่วมงานกับองค์การมุ่งพัฒนาเพื่อการรักษาทรัพยากรมนุษย์ และส่งเสริมให้ทรัพยากร มนุษย์ขององค์การมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้กับองค์การอย่างแท้จริง การบริหารจัดการองค์การที่ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้ห้องจักรก้าวสู่ความเป็นปึกแผ่น และมีการดำเนินการที่มีประสิทธิ ผลตรงตามวิสัยทัศน์ นโยบาย และกลยุทธ์ที่วางไว้ เพราะประการสำคัญที่ทำให้ห้องจักรสามารถ ดำรงอยู่ได้ก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ และพร้อมที่จะใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่มาพัฒนา องค์การในทุก ๆ ด้าน

นโยบายสาธารณะ (Public Policy) หมายถึง กิจกรรมของสหกรณ์ ฯ ที่ตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำโดยมีผลกระทบต่อสมาชิก อีกทั้งต้องกำหนดให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมและผลประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้รับ คือ การส่งเสริมการเลี้ยง โคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ในจังหวัดสระแก้ว โดยคำนึงถึงปากท้องของประชาชนและต้องการยกระดับสถานภาพชีวิตของ ประชาชนให้ดีขึ้น จากการจัดหาอาชีพที่ยั่งยืน สร้างรายได้สูงกว่าการเกษตรกรรมสาขาอื่น และ เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของจังหวัดสระแก้วที่สามารถเลี้ยง โคนมได้เป็นอย่างดี

เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (Geo-information Technology) หมายถึง เทคโนโลยีการบริหารจัดการเกี่ยวกับข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) ประกอบด้วยเทคโนโลยี 3S ได้แก่ การรับรู้จากระยะไกล (Remote Sensing: RS) การกำหนดตำแหน่งบนโลกด้วยดาวเทียม (Global Positioning System: GPS) และระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

ศูนย์รับนํ้านมดิบ (Milk Collecting Centers) หมายถึง สถานที่รวบรวมนํ้านมโคสดหรือนํ้านมดิบที่ได้รับจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมก่อนที่จะนำไปแปรรูปหรือส่งเข้าสู่โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นม โดยนํ้านมดิบที่ถูกส่งเข้าสู่ศูนย์จะต้องผ่านการประเมินคุณภาพของเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อน และปริมาณไขมันนม เพื่อคัดแยกกระดับคุณภาพของนํ้านมด้วย

สหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด จังหวัดสระแก้ว (Wangnamyen Dairy Co-Operative Ltd.) หมายถึง การรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้ว

สมาชิกสหกรณ์โคนมวังนํ้าเย็น จำกัด (Member Wangnamyen Dairy Co-Operative Ltd.) หมายถึง ผู้ที่มีชื่อและลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ และได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว

นํ้านมดิบ (Raw Milk) หมายถึง นํ้านมที่รีดจากแม่โคหลังจากคลอดลูกแล้วสามวัน เพื่อให้ปราศจากนํ้านมเหลือง โดยมีได้แยกหรือเพิ่มเติมวัตถุดิบ และยังไม่ผ่านกรรมวิธีการผลิตในขั้นตอนใด ๆ

คุณภาพนํ้านมดิบ (Milk Quality Control) หมายถึง มาตรฐานคุณภาพการรับซื้อนํ้านมดิบที่คณะกรรมการ โคนมและผลิตภัณฑ์นมกำหนด

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตนํ้านมดิบ (Efficiency Increasing of Milk) หมายถึง การเพิ่มคุณภาพนํ้านมดิบ ผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มากกว่าทรัพยากรที่ใช้ไป

การขนส่งนํ้านม (Milk Transport or Hauler) หมายถึง กระบวนการนํ้านมดิบจากสมาชิกสหกรณ์โคนมในพื้นที่การผลิตหลักการรีดนํ้านมดิบเข้าสู่ศูนย์รับนํ้านมดิบตามมาตรฐานการรับซื้อของสหกรณ์ ฯ เพื่อให้นํ้านมดิบซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญมีคุณภาพสูงสุดตามหลักเกณฑ์ในประกาศคณะกรรมการ โคนมและผลิตภัณฑ์นมเรื่องมาตรฐานการรับซื้อนํ้านมดิบ พ.ศ. 2552

การเก็บรักษานํ้านมดิบ (Milk Preservation) หมายถึง การเก็บรักษานํ้านมดิบของสหกรณ์ ฯ การรวบรวมนมระหว่างรอการขนส่งเพื่อจำหน่ายต้องมีถังเก็บนํ้านมควบคุมอุณหภูมิได้ที่ไม่เกิน 4 องศาเซลเซียส

การเลี้ยงโคนม (The Nurse Cow) หมายถึง ลักษณะการเลี้ยงโคนมของสมาชิก ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดสระแก้ว ประกอบไปด้วย จำนวนโคนมที่เลี้ยง ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม และการจัดการฟาร์ม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University